

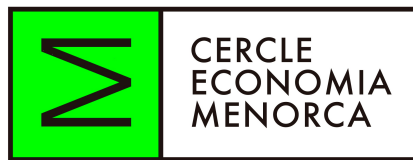
Davant una nova temporada turística. La qüestió essencial no és el nombre de turistes ni la massificació, sinó avançar cap a un canvi de model econòmic

S'ha debatut molt en els últims anys sobre la sensació de massificació turística i si han de venir més o menys turistes a Menorca. Encara que no se'ns escapa que el tema és molt complex, allò que els indicadors assenyalen com a inqüestionable i preocupant és que el turisme, malgrat ser la pedra angular de la nostra economia, no ha millorat la renda per càpita disponible dels menorquins, que ha passat de 26.000 € l'any 2000 als 24.500 € de l'actualitat (a preus constants de 2024). Es tracta d'una realitat que no només s'explica pel creixement demogràfic, sinó pel baix nivell mitjà dels salaris (devers un 7% per sota de la mitjana espanyola) i l'acusada estacionalitat. El nostre índex de productivitat també se situa per sota d'aquesta mitjana, en ser el turisme —entengui's en sentit ampli i amb les excepcions que corresponguin— un sector madur, molt intensiu en mà d'obra i escassa innovació. Així, doncs, amb una productivitat estructuralment baixa, el sector turístic tal com funciona en l'actualitat, resulta insuficient com a impulsor de la nostra economia. És, doncs, necessari revertir urgentment una situació que, a la vegada, lleva competitivitat a la resta de sectors.

Per assolir aquest objectiu, cal avançar de manera urgent cap a un canvi del model econòmic menorquí que, tanmateix, no ha de resultar traumàtic. Això implica repensar i redissenyar el futur de la nostra economia en conjunt, encara que sense perdre de vista que el turisme continuarà essent la nostra principal font de riquesa. En altres paraules, el futur de Menorca no només s'ha de predir, sinó que l'hem de crear entre tots mitjançant el replantejament de la principal palanca de la nostra economia. És necessari, doncs, ampliar la perspectiva i evolucionar des d'estratègies centrades únicament en la sostenibilitat turística vers un enfocament de diversificació econòmica, ja que el mercat no corregirà per si mateix el rumb negatiu del primer quart del segle XXI.

Anticipar-se als canvis és essencial per gestionar-los i no quedar limitats a reaccionar als esdeveniments. Però encarar aquest ambiciós desafiament exigeix una fase prèvia de reflexió i maduració col·lectiva. D'una banda, els empresaris han de liderar el canvi i els polítics han d'acompanyar el procés. D'altra banda, la ciutadania, ja sensibilitzada davant la massificació, està percebent que el model turístic actual ha perdut gran part de la seva rendibilitat social, per la qual cosa donarà suport a les iniciatives que aportin valor. Si s'assoleix aquesta conscienciació transversal, el diagnòstic sobre els grans problemes i les seves potencials solucions pot resultar compartit per una majoria social.

El principal escull per a materialitzar aquesta transformació rau en la visió a curt termini de la classe política, que, ostage dels cicles electorals, dificulta la implantació de solucions estratègiques que requereixen temps llargs per donar fruits. Aquesta manca de coratge per a regular aspectes estratègics respon a la perversió d'un sistema polític

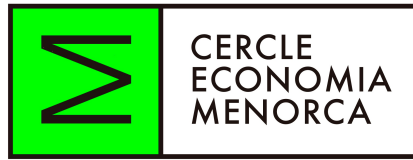
que prioritza el benefici electoral a curt termini. Superar aquesta paràlisi requereix altura de mires i un ampli consens social per impulsar una transició que transcendeixi una sola legislatura, per la qual cosa és necessari propiciar la participació de la societat civil. És el moment de què la classe política aparqui les seves confrontacions i desqualificacions mútues per cercar tant l'interès comú com les solucions reals. Només cal canviar de mentalitat, posant el focus en millorar o, almenys, preservar el patrimoni. Sabem que tot canvi genera guanyadors i perdedors, però la inacció actual només ens condueix a perdre tots.

D'altra banda, més diàleg social contribuiria a reduir el risc polític i podria desbloquejar la situació. La societat menorquina, il·lustrada, cohesionada, vertebrada i compromesa, està disposada a participar. Sols cal articular un gran fòrum de debat que representi els diversos interessos presents amb l'objectiu d'aportat idees i assolir acords. Avui més que mai és imprescindible una governança publicoprivada, ja que els diferents sectors productius coneixen millor que l'Administració la realitat de cada àmbit. Formentera és un exemple que les propostes de canvi poden ser debatudes i compartides per la societat civil.

Aquesta reflexió resulta tan evident que ja s'han fet passes en aquesta direcció encara que amb eficàcia limitada, com demostra la creació per part del Govern de les Illes Balears del Pacte per la Sostenibilitat. El resultat ha sigut un extens document que cerca establir un diagnòstic i, a partir d'aquí, escenaris, directrius estratègiques i línies d'acció per a futurs desenvolupaments normatius. És, en definitiva, un full de ruta per a la transformació del model econòmic de l'arxipèlag. No obstant això, aquest procés ha tingut una baixa acceptació, potser deguda al seu caràcter merament consultiu i a un enfocament excessivament ambiciós, tant en l'àmbit geogràfic com en el competencial. No totes les illes ni tots els sectors tenen els mateixos problemes ni requereixen les mateixes solucions, sinó que més aviat cal adaptar les polítiques a la singularitat de cada territori insular. Tanmateix, la metodologia del Pacte per a la Sostenibilitat encara és vàlida si s'aplica de manera específica al cas menorquí.

A més, aquest procés hauria d'abastar la sostenibilitat en un sentit ampli, ja que la urgència de les correccions socials i ambientals és fins i tot major que les econòmiques, tot i que l'economia continua essent la principal palanca del canvi. El dilema no ha de ser elegir entre la competitivitat econòmica a curt termini i la sostenibilitat en el llarg, sinó gestionar un creixement equilibrat que respecti l'ús adequat del territori i dels recursos naturals.

En conclusió, consideram que un gran pacte a llarg termini no només és desitjable, sinó possible per a evitar que les ideologies polítiques contaminin i comprometin la transició durant la qual s'hauran de prendre decisions valentes i compromeses com ara fixar límits al nombre de turistes i vehicles en els mesos àlgids de l'estiu, impulsar l'electrificació del

parc mòbil o impedir la compra especulativa d'habitatge. D'altra banda, el sector industrial i l'agrari han de guanyar major protagonisme en aquest desenvolupament econòmic potenciant l'economia circular per assolir un progrés més estable. A més, Menorca disposa d'un avantatge comparatiu: una eina pròpia, el Pla Territorial Insular (PTI) que podria donar cobertura legal a moltes de les solucions proposades.

Maó, 6 de març de 2026